

GÖÇMEN TÜRKLERİN BELÇİKA EĞİTİM SİSTEMİNDE YERİ

Altay A. Manço

Öz

Elinizdeki makale, 1992-2000 yılları arasında Belçika Türklerinin sosyolojik konumunu değerlendiren ve okura Fransızca olarak sunduğumuz dört eserin Türkçeleştirilmiş özeti oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Türk göçmen grubunun Belçika eğitim sistemindeki sorunları ve geleceğe yönelik perspektifleri genel olarak irdelenmiştir. Belçika Türklerinin eğitim tutum ve değerlerinin tahliline ağırlık verilerek, eğitimcilerin bilgisine kimi pratik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler

Göçmen Türkler – Belçika – Eğitim sistemi

The Place of Immigrated Turkish People within Belgian Educational System

Abstract

This contribution constitute a summary in Turkish of four of our works on the sociological situation of Turkish population in Belgium (1992-2000). This summary recalls the position, problems and perspectives of this immigrant population within the Belgian school system. The study of the educational attitudes and values of this group leads to various practical educational proposals.

Keywords

Turkish immigrants , Belgium, School system

Giriş

Elinizdeki makale, 1992-2000 yılları arasında Belçika Türklerinin sosyolojik konumunu çeşitli yönleri ile değerlendiren ve okura ikizim Ursal Manço ile Fransızca olarak sunduğumuz dört kitabın Türkçeleştirilmiş özetini oluşturmaktadır. Bu özetle, özellikle Türk göçmen grubunun Belçika eğitim sistemindeki sorunları ve geleceğe yönelik perspektifleri genel ve sayısal olarak irdelenmiştir. Belçika Türklerinin eğitim tutum ve değerlerine ağırlık verilerek, eğitimcilerin bilgisine kimi pratik öneriler sunulmuştur.

Belçika, Batı Avrupa'nın kuzeyinde, Hollanda, Almanya, Lüksemburg ve Fransa ile çevrili, 31000 kilometre karelik küçük bir Kraliyettir. Üç yönetim bölgesinin federasyonundan oluşan ülke, 10 milyon nüfusludur ve 1830'dan bu yana parlamenter sistemle yönetilir. Anadilleri Hollandaca, Fransızca ve Almancadır. Nüfusun % 10'dan fazlası yabancı kökenlilerden oluşmaktadır. Belçika'da 125000 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı veya Türk asıllı Belçika vatandaşı yaşamaktadır. Yirminci yüzyıl başından beri hızla endüstrileşen Belçika, önemli bir maden havzasıdır. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra çok sayıda İtalyan kömür işçisi Belçika'ya çağırılmıştır. 1960 başlarında Belçika'yı yeniden etkisi altına alan işçi göçleri, bu kez Türk ve Faslı göçmenleri içermektedir.

Belçika'nın Fransızca konuşulan kesiminde (Valonya ve Brüksel) 27000 Türk genci yaşamaktadır (3-24 yaş). Bir o kadar genç de Flaman bölgesinde bulunmaktadır. Halen bu gençlerin 19000'i ülkenin Fransızca konuşulan güneyinde, 17000'i ise ülkenin Hollandaca konuşulan kuzeyinde bir okula devam etmektedirler. Valonya ve Brüksel'de 3000 çocuk anaokullarına, 8000 öğrenci

ilkokullara, 7000 genç ortaokul ve liselere, 400 kadar genç de yüksek öğrenime devam etmektedirler. Flaman bölgesinde bu sayılar sırasıyla 4000, 8000, 5000 ve 200 olarak belirlenmiştir. Bu grubun eğitim derecelerine göre % 40-50'lik bir bölümü kızlardan oluşmaktadır. Eğitim sistemindeki Türk öğrencilerinin sayısı 1970'lerin başından beri büyük bir artış göstermiş, neredeyse ikiye katlanmıştır. Bu artışın hızında belirgin bir yavaşlamanın hissedilmesine rağmen, daha bir kaç yıl süreceğe benzemektedir. Türk öğrencilerinin aşağı yukarı % 4'ü özürlü okullarına devam etmektedir. Bu oranı Belçikalı özürlü gençlerin sayısı ile karşılaştırırsak (% 2), Türklerde özürlü oranının iki katı daha yüksek olduğunu ve 1974'ten bu yana artmakta olduğunu gözleriz.

Belçika'da Türk çocuklarının ancak bir bölümü anaokulu eğitiminin tamamını (üç yıl) izlemektedir. Kaldı ki bunların üçte birinin devamsız olduğu tespit edilmiştir. 1991'de yapılan bir anket sonucu, Türk çocuklarının üçte ikisinin ilkokulda en az bir kere sınıfta kaldığı gözlenmiştir. Bunların % 25'i diploma alamazken, ortaokullara devam eden gençlerin % 60'ı meslek okullarına kayıtlıdır, % 40'ı en az bir defa sınıfta kalmıştır. Gençlerimizin ancak yarısı orta öğrenim diploması alabilmektedir. Liseyi bitirenlerse üçte biri aşmamaktadır. Her elli gençten ancak biri yüksek öğrenime kayıt yaptırmakta ; bunların da ancak yarısı eğitimlerini tamamlayabilmektedir.

Anaokulu Eğitimi ve Sorunları

Belçika'da eğitim sistemi 2,5-6 yaş çocuklarına seslenen anaokulu ile başlar. Eğitim yaşanan bölgeye göre Fransızca, Hollandaca veya Almanca yapılır. Anaokulu mecburi eğitime dahil değildir. Ancak, 3 yaşından itibaren Belçikalı çocukların hemen hepsi (% 98) ücretsiz olan anaokullarına devam ederler. Anaokulunu izlemeyen veya devamlı izleyemeyen çocukların ilkokulda başarı düzeyinin düşük olduğu gözlenmiştir. Türk çocuklarının anaokullarındaki varlığının son yıllarda artmasına karşın, ilgili yaş grubunun ancak % 80'i eğitim görmektedir.

Devamsızlıklar haliyle eğitim kalitesini etkilemektedir ve yabancı dil öğrenimini zorlaştırmaktadır. Türk çocuklarının genel olarak eğitim alanındaki sorunlarının bir bölümü, anaokulu çağındaki devamsızlıklarından kaynaklanmaktadır. Kimi aileler, anaokullarını sadece bir bakımevi veya yuva olarak görmektedirler. Bu bağlamda aile, anaokullarının eğitim ve öğretim işlevlerini göz ardı etmektedir. Şüphesiz okul, göçmen çocuklarının sosyalleşme ve uyum sürecinde temel kurum olarak görülmelidir. Ancak göçmen ailelerin uyum sürecini şekillendirebilecek bir eğitim siyasetinin yokluğu, Belçika'daki göçmenlerin uyum bilincini de zedelemiştir. 1997 yılında Liège Üniversitesi tarafından yapılan bir araştırmada göçmen ailelerinde ilkokul öncesi eğitime başlama yaşının ailenin yapısıyla ilişkili olduğu gözlenmiştir. Kalabalık ailelerin çocukları diğerlerine oranla daha geç okula başlamaktadırlar. Ayrıca, Türkiye'de doğan çocukların - daha geç göç etmiş anne-babanın eğitim sistemi hakkındaki bilgisizliğine bağlı olarak - Belçika'da doğanlara göre anaokuluna daha geç başladıkları bilinmektedir.

Kendileri eğitim görmemiş ana-babaların çocukları diğerlerine göre okula geç başlamaktadırlar. Annenin yaşının, ilk çocuğun okul eğitimine başlama yaşıyla ilişkisi vardır : annenin yaşı ne kadar genç ve kendisi ne kadar

deneyimsizse çocukta o denli geç eğitim alacaktır. Yabancı dil bilgisi kıt olan ana-babaların çocukları anaokuluna geç başlamaktadırlar. Türk ailelerinde, anaokullu çocuklar genellikle babaları tarafından okullarına götürülmektedirler. İş sahibi babalar çocuklarını anaokuluna diğerlerine göre daha erken yaşta ve her gün daha erken saatlerde bırakmaktadırlar. Babanın bu rolünü çalışmayan anne üstlendiğinde çocuklarda devamsızlık oranı büyümektedir.

Belçika'da ev ve meslek sahibi olmuş ve bu memlekete uzun zamandır temelli yerleşmiş göçmen ailelerinde, ilkokul öncesi eğitim dahil, öğrenime genel olarak verilen önem büyük olmakta ve bu durum çocukların okula devamına olumlu olarak yansımakta. Kısaca, velilerin iş hayatı ve akşam yatma, sabah kalkma saatleri, okullu çocukların eğitim kalitesine etki edebilmektedir.

Liège'de yapılan ankette, öğrenci, öğretmen ve velilerin ilişkilerine dikkat edilmiştir. Değerlendirme sonucunda, Türk velilerin ancak yarısının çocuklarının öğretmenleri ile devamlı ilişki içerisinde oldukları anlaşılmaktadır : bu velilerin okuldaki toplantılara katıldıklarına işaret edilmektedir. Babalara göre özellikle annelerin okullarla ilişkilerinin daha yoğun olduğu görülmektedir. Kimi Belçika'da eğitim görmüş anneler gerektiğinde öğretmenlere yardım edebilmekteler.

Görüldüğü gibi anneler, okulla aile arasında çok önemli bir kenetlenme unsuru olabilmektedirler. Bu göçmen kadınların yabancı dil bilgisi konusunu gündeme getirmektedir. Okul ve göçmen aile, ilişkileri sayesinde karşılıklı olarak birbirlerinden neler bekleyip birbirlerine neler getirebileceklerini anlayabilirler. Anlaşmanın olumlu etkileri çocukların eğitimdeki başarısına yansımaktadır. Okullar ve aileleri yaklaştırmaya çalışan projelerin mutlaka desteklenmesi gerekmektedir.

Velinin öğretmenlerle temasında, uzlaşmayı sağlayacak belirli bir dil birikimine ihtiyaç vardır. Bununla birlikte Fransızca veya Hollandaca bilmeyen velilerin de eğitimcilerle uzlaşabildiği gözlenebilir. Nitekim Türklerin yoğun olarak buldukları kimi mahallerde, okul yöneticileri, öğrencilerin velileri ile sağlıklı ilişkiler kurulmaya özen göstermektedirler. Aile ile okul arasındaki sosyal ilişki, dil bilmeyenler için komşular, tercümanlar aracılığıyla kurulabilmektedir. Göçmenler arası yardımlaşma, Belçika'ya yeni yerleşen ailelerin de kaynaşmasına destek olmaktadır. Okullarda gerçekleştirilen velilere yönelik etkinlikler (dil kursları, toplantılar, gösteriler, günler, vs.) iletişimi kolaylaştırdığı kadar, velilerin okulla kaynaşmasını sağlamaktadır.

İlkokul Eğitimi ve Okulda Başarı

Son yıllarda yapılan araştırmalar, Türk çocuklarının Belçika'da ilkokulda başarısız olduklarını göstermiştir. Bu öğrencilerin % 60'ı ilköğrenimleri sırasında en az bir kez sınıfta kalmaktadırlar. Aynı oran, Belçikalı öğrenciler arasında % 20'dir. İlkokul döneminde başarısızlıklar, Fransızca konuşulan Valon bölgesinde daha yükündür. Aynı bağlamda araştırmalar, Belçika doğumlu Türklerin, Türkiye'den gelenlere oranla, daha başarılı olduğunu göstermektedir.

Türk çocuğunun okuldaki başarısızlığı öncelikle eğitimin verildiği dili yeterince bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, psikolojik açıdan, iki

"dünya", iki kültür ve hatta iki lisan arasında ikileme giren çocuk, sorunlu bir kimlik geliştirebilmektedir. Dolayısıyla çocuğun gerek okulu ve gerek ailesi ile yaşadığı kültür çatışmalarının eğitimdeki başarısına darbe vurması olasıdır. Bunun yanında, göçmen ailelerinin yaşayabilecekleri ekonomik sıkıntılar, başarısızlığı körüklemektedir. Belçika eğitim sistemi, tarihi boyunca, kendisine fırsat eşitliği, fikir özgürlüğü ve sosyal adaleti bir ideal olarak belirlemiştir.

Ancak, bu sistem farklı kültürlerden gelen göçmen gruplara hizmet götürmekte zorlanmakta, başarısızlığa uğramakta ve eğitim alanında ayrımcılığa neden olmaktadır. Örneğin, 90'lı yıllarda toplanan Belçika Sosyal Alanda Çalışan Türkler Birliği üyeleri araştırmalarında, kırsal kesimden gelen Türk ailelerinin, Belçika eğitim kurumlarından çekindiklerini ; burada endişe ve arzularını yeterince dile getiremediklerini gözlemiştir. Ayrıca, 1970'lerde Belçika'ya göç eden Türklerin üçte bir gibi önemli bir bölümünün okula gitmemiş olduğunu anımsamak anlamlıdır. Aslında Belçika okulları ve göçmen veliler arasında yok diye bileceğimiz kadar az olan ilişkiler bu iletişim kopukluğu gerçeğine ışık tutmaktadır.

Belçika'da Türk Dili ve Kültürü Eğitimi

Belçika'da Türk dili eğitimi, Avrupa Konseyinin kararları doğrultusunda, azınlık dilleri eğitim programları bünyesinde hayata geçirilmektedir. Dersler, Türkiye'den gelen ve Türkiye Cumhuriyeti'nin görevlendirdiği öğretmenler tarafından verilmektedir. Bu öğretmenler, altı yıl kadar hizmet verdikten sonra Türkiye'ye geri dönmektedirler. Aralarında yabancı dil öğrenen ve Belçika eğitim sistemine intibak edenlerin sayısı azdır. Verilen dersler, genellikle Türkiye'de izlenen müfredata sadıktır ve Avrupa'da yaşayan gençlerin gündemine uygulanması şarttır. Dersler akşam saatlerinde, kısıtlı bir çerçevede verilmektedir.

Belçika okullarının bu dersi bünyelerine ciddi bir şekilde entegre etme arzusunu gösterdikleri söylenemez. Bu yetersizlikleri gidermek için halen kimi çalışmalar yapılmaktadır. Bunlara Avrupa'da eğitim görmüş Türk asıllı eğitim ve dil uzmanlarını ortak etmek gerekmektedir. Diplomatik kanal aracılığıyla elde edilen bilgilere göre, bugün Belçika'da 8000'e yakın Türk öğrencisi Türk dil etkinliklerine katılmaktadır. 150 kadar Türk eğitmen bu alanda hizmet vermektedir. Çalışmalar, özellikle Türk çocuklarının yoğun olduğu mahallelerde gerçekleştirilmektedir. Türkçe derslerinden faydalanan en büyük öğrenci kitlesi ilkokulda okumaktadır.

Ayrıca anaokulları ve orta okullarda da Türkçe dil dersleri verilmektedir. Belçika'nın üç büyük üniversitesi (Liège, Gand, Brüksel) eğitim müfredatlarına Türk dil etkinliklerini dahil etmiştir. Ancak bu ek programlar Türkçe öğretmeni yetiştirmek için yeterli değildir.

Brüksel üniversitesinin gerçekleştirdiği bir anket, Belçika'da doğup büyümüş Türk gençlerinin % 80'inin Türk dilini rahatlıkla konuşup, okuyup yazabildiğini göstermektedir. Bu başarıda ailelerin payı büyüktür. Ancak aynı gençlerin yaşadıkları bölge dilini bilme dereceleri nispeten düşük olabilmektedir : gençlerin % 66'sı bu alanda hiçbir zorluk çekmediklerini söylemektedirler.

Fransızca veya Hollandaca dışında başka bir yabancı dil bilen Türk gençlerinin sayısı çok azdır. Belçika'daki Türk gençlerinin hemen hepsi Türk yazılı basını ve televizyonlarını izlerken, ancak % 60'ı aralıklı olarak Belçika basını okumakta. Bu veriler öğrencilere birden çok dili birden öğretmenin yollarını aramanın önemini gündeme getirmektedir. Anadile verilen önem, yabancı dilleri öğrenmenin temel anahtarı olduğu gibi, aynı zamanda kültürel uyuma atılan bir adımdır. Ancak, yaşanan memleketin dilini veya dillerini iyi bilmek sosyal ve ekonomik uyumun anahtarıdır. Böylelikle iki dil, iki kültür arasında geliştirilen mantık unsuru bireysel entegrasyonu kolaylaştıracak bir güç olacaktır.

Özürlü Eğitimi ve Sorunları

Belçika'da özel eğitim hizmetlerine fizik veya zihinsel özürlü çocuklar devam etmektedir. Bu programlar anaokulu, ilkokul ve ortaokul düzeyindedir. Bu okullara giden çocukların yaklaşık % 70'i, başarısızlıkla sonuçlanan ilkokul eğitimi sonucunda, özel eğitime, 9-10 yaşına doğru gönderilir. İstatistikler yaklaşık 1500 Türk çocuğunun özel okullara devam ettiklerini tespit etmiştir. Bu oran, ilkokul öğrenimi gören toplam öğrencilerin 4,7'sidir ve aynı öğrenimi gören Belçikalı çocukların oranının iki katıdır. Bu göçmen çocukların yarısından çoğu (% 55) ilkokula devam etmektedirler. Özel (*spécial*) orta öğrenim öğrencilerinden % 59'u Flamanca, % 41 ise Fransızca konuşan bölgede okumaktadır. Özel ortaokullardaki Türk çocuklarının ancak % 30'u kız çocuklarıdır. Başarısız öğrenciler, fakir mahalle okullarına ve bu okulların meslek eğitimi bölümlerine doğru kaydırılmaktadırlar.

Kimi zaman yaşanan öğrenim zorlukları, kimi öğretmenlerce güya kötü aile eğitimine, sözde akraba evliliklerine ve hatta çocukta gözle görülen kalıtsal, ruhsal ve zihinsel bozukluklara dayandırılmaktadır. İlkokulun ilk yıllarında zorlanan sağlıklı bir çocuk, kendisini bu şekilde özürlü okullarında bulabilmektedir. Yabancı ailelerin yaşam koşulları hakkında genelde bilgisi az olan ve önlerindeki vakaları salt birer Batılı gözü ile algılayan öğretmen ve psikologların önerileri ile - haklı veya haksız olarak - en başarısız öğrenciler belki de bir daha hiç çıkamayacakları özürlü okullarına sevk edilmektedirler. Bu, kimi "sorunlu" öğrencileri okul dışı bırakırken, adı geçen merkezlere ve halen boşalmaya yüz tutmuş kimi özürlü okullarına yeni "müşteriler" yaratmaktadır. Bu arada, okullardan gelen öneriyi geri çevirebileceğinin bilincinde olmayan veliler, çocuklarını "deli okulu" dedikleri bu kurumlara göndermeye boyun eğmekte, kimi zamansa, bu durumu çocuk parasını arttırdığı için kabul etmektedirler.

Türk çocuklarının karşılaştıkları öğrenim zorluklarının büyük bir kısmına dil yetersizliğinin ve uygulanan klasik eğitim yöntemlerinin neden olduğu düşünülürse, sonucun en başta normal okullardaki eğitimin kalitesini arttırmaktan geçtiği görülür.

Orta Öğrenim ve Meslek Seçim Sorunları

Belçika'da orta öğrenim kurumları 18 yaşına kadar zorunlu öğrenim öğörmektedir. Altı yıllık bir eğitim verirler. Eğitim ücretsizdir ve Devlet okullarının yanı sıra özel (*libre*) teşebbüs okullarında da verilebilmektedir. Özel sektör okullarının hemen hepsi Katolik okullardır. Eğitim üç ana daldan oluşur :

Genel eğitim, Teknik eğitim ve Meslek eğitimi. Genel olarak bunlardan ilki üniversiteye, ikincisi yüksek meslek okullarına, üçüncüsü ise direkt olarak iş pazarına açılırlar. Arzu eden meslek okulu öğrencileri eğitimlerini bir yedinci teknik sınıf okuyarak tamamlayıp, yüksek okullara gidebilirler. Her sektörde sayısız bölümler bulunmaktadır ve hemen her meslek okulda öğretilmektedir.

Eğitimlerinin bu safhasında yapacakları seçim, öğrencilerin ilerideki meslek hayatını büyük ölçüde belirleyecektir. Orta okul ve liselerde yönlendirme sorunu Türk öğrencileri ve ailelerinin başlıca sorunlarından biridir. Belçika'da orta öğrenim kurumların % 20'sini yabancı öğrenciler oluşturmaktadır. Ancak, bu oran klasik genel eğitim kurumlarında % 15'lere düşmektedir. Teknik meslek liselerinde okuyan yabancı asıllı öğrencilerin oranı ise % 30'ları aşmaktadır. Bu değerler uluslara göre değişim göstermektedir. Bilinen gerçek Belçikalıların teknik okullara ve meslek eğitimine rağbet etmedikleridir. İlgili kesimin ancak % 10'u bu tip okullara gitmektedirler. Buna karşın, Belçika'daki gençlerimizin yaklaşık % 70'i teknik okullara ve meslek okullarına yönlendirilmektedir.

Bu şekilde vasıfsız olarak meslek okullarından ayrılanlara çoğu iş kapıları kapanmaktadır. İlköğrenim diplomasını alamamış Türk gençleri için aslında orta okulda bölüm seçimi diye bir sorun yoktur: zorunlu olarak profesyonel meslek eğitime yönlendirilirler, birbirlerini izleyerek kümelenir ve o oranda orta öğrenimi bitirme şanslarını azaltırlar. Kendilerine seçim hakkı tanınanların çoğunun bilinçli bir seçim yapmadığı ve "daha yakın", "daha kolay", "arkadaşı orada" olduğu için bugün iş pazarında fazla ihtiyaç duyulmayan dallara yöneldikleri gözlenmiştir. Velilerin de okul seçme alanında bilgisizlikten dolayı duyarlı davranmadıkları gözlenmektedir. Bu durumda, diploma alanlar da iş bulamamakta ve ailelerin okula olan küskünlüğünün biraz daha artmasına neden olmaktadır. Aynı durum kimi yüksek okul bitirmiş gençler için de geçerlidir. Öyle ki, bazı aileler sabit iş bulamayan üniversitelilerin düşük gelir durumlarını örnek vererek, eğitimin gereksiz olduğu kararına varmaktadırlar.

Belçika eğitim mevzuatında herkesin her çeşit okulda eğitim hakkının olduğu belirtilmiş olsa bile, kimi okullardaki uygulamalarda gözle görülür bir ayrımcılığın yaşandığı bilinmektedir. Yabancıların yoğun olduğu bölgelerde okulların kalitesi düşüktür ve göreceli olarak az yatırım alırlar. Bu okullardan çıkan gençlerin diğer okullara uyumu oldukça güçtür. Üstelik prestijleri lekelenmesin diye, kimi tanınmış okullara başvuran yabancı gençler caydırılmaya çalışılmaktadırlar. Özel okul konumunda olan bazı serbest Katolik okullar dışlamayı sistematik bir hale getirmişlerdir; özellikle Flaman bölgesinde, "kara okullar - ak okullar" (yani yabancıların yoğun olduğu veya alınmadığı okullar anlamında) ayrımcılığını körüklemektedirler.

Yüksekokul ve Üniversite Öğrenimi

1982-1983 öğretim yılından beri, Belçika'da yüksek okullarda okuyan göçmen Türk öğrenci sayısında gözle görülür bir artış kaydedilmektedir. Bu artış Fransızca eğitim veren yüksek okul ve üniversitelerde daha belirgindir. Örneğin, üniversitelerde Türk öğrenci sayısı 1971-1993 döneminde 113'ten 478'e yükselerek 4 katına çıkmıştır. 1993-1994 öğretim yılından sonra, Türk öğrencilerinin Flaman ve Valon üniversitelerindeki sayıları tâbiyet değişimleri

yüzünden giderek azalmaya başlarken, çifte vatandaşlık sahibi Türk öğrencilerin sayısının hızla arttığı tahmin edilmektedir.

Yüksek okullarda ve üniversitelerde okuyan Türk öğrencilerinin % 40'ını kızlar oluşturmaktadır. Bu oran, üç yıllık kısa programlarda (uygulamalı sosyal bilim ve eğitim okulları) % 46'dır. Üniversite dışında teknik meslek yüksek okullarında Türk öğrenciler arasında kızların oranı sadece % 29'dur. Türklerin daha çok Flaman bölgesinde bulunmalarına rağmen, Fransızca konuşulan bölgelerde yüksek öğrenime katılım ve başarıları daha yüksektir. Türk öğrencilerinin hangi eğitim dallarına yöneldiği sorusuna karşılık olarak kız öğrencilerinin yarısının tıp eğitimini seçtiğini söyleyebiliriz. Erkeklerde tercihler daha çok ekonomi, uygulamalı iktisat, uluslararası ticaret, siyasal bilimler, vs., gibi dallara yönelmektedir. Mühendislik eğitimi, hukuk, fen bilimleri ve sosyal içerikli dallar (buna eğitim fakülteleri dahildir), genç Türklerin fazla ilgisini çekmemektedir. Üniversiteye giden Türk öğrencilerinin başarısızlık oranı yüksek olmasına rağmen okulu terk etme gibi davranışların azalmaya yüz tuttuğunu gözlemlemekteyiz. Zorlanan öğrenciler artık başka dallara geçiş yapmaktadırlar. Sonuçta, yüksek öğrenime kayıt yaptıran Türk talebelerden % 70'i her hangi bir yüksek eğitim kurumundan mezun olabilmıştır.

Belçika'da Sosyal Hizmet ve Eğitim Alanında Çalışan Türkler

Özellikle ilgilenilmesi gereken bu profesyonel grubunun önemi yabanda elde yetişen gençlerin eğitimi ve sosyal uyumu açısından son derece büyüktür. Ayrıca, bu iş sahası Türk asıllılara Devlet sektörünün ve yönetim kadrolarının kapılarını açmaktadır. Bu gruba yerel politika hayatına yeni atılan belediye encümen azası Belçika Türklerini de eklemek gerekir. Türk sosyal hizmet görevlilerinin yüksek bir eğitim düzeyi ve önemli dil bilgisi olduğu görülmektedir.

Sosyal alanlarda çalışan Türklerin acil bir şekilde deneyim alışverişi ve meslek içi eğitim ortamları kurmaları, girişimci olmaları ve kendilerini oynadıkları rolün önemi ile orantılı bir şekilde yetiştirmeleri gerekmektedir. Genelde sosyal alanda çalışan Türklerin Türkçe dil bilgileri yaptıkları işler için yeterli olmamaktadır. Bu kimseler, çoğu zaman deneyimsiz oldukları gibi, aralarında sabit iş bulmakta zorlananlar da vardır. Sayıları 650 ila 1000 arasında olan bu kümede, öğretmen, eğitmen, hemşire, doktor, sosyal yardım görevlisi, tercüman, psikolog, dernek yöneticisi, spor antrenörü, sanatçı, din adamı, vb. gibi karışık meslek gruplarını bulmaktayız. Bu kişilerin Türk grupları ve Belçika kurumları arasında oynadığı "uzlaşma" rolü ve göçmen çocuklarına sunduğu sağlıklı uyum modeli, Belçika'daki Türklerin geleceği için son derece önemlidir. Bu meslek grubunun % 60'ının Flaman bölgesinde hizmet verdiği, yarıdan fazlasının kadınlardan oluştuğu ve % 25'inin yüksek öğrenim mezunu olduğu saptanmıştır. En az % 33'ü yabancı gençlerin eğitim sorunları ile ilgilenmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, Belçika'da yaşayan göçmen Türk toplumunun Belçika eğitim sistemindeki yerini genel hatlarıyla bilimsel araştırmalar ve istatistiksel bulgulara dayanarak tanıttık.

Sonuçta Türklerin Belçika eğitim sisteminde zorlandıkları ortaya çıkmaktadır. Ancak bu tablonun kuşaktan kuşağa gelişmeye yüz tuttuğu da gerek

anaokulu düzeyinde gerekse yüksek öğrenim alanında sezinlenmektedir. Gençlerimizin meslek olarak sosyal hizmet ve eğitim dallarına yönelmeleri de gelecek için ayrı bir umut kaynağıdır.

Ancak bu alanlarda henüz cevap bekleyen sorular bulunmaktadır, örneğin, Belçika tâbiyetini almış soydaşlarımızın, eğitim alanındaki yerleri ve başarıları nedir? Türkiye ve Avrupa Birliği arasında gelişen ilişkiler çerçevesinde, Türklerin ve Türk dilinin Avrupa eğitim sistemlerinde yeri ne olacaktır? Kırkinci yılına girilen göç tarihinin çocukları, "Batı Türkleri", halen iki dünya arasında köprüler kurmaktadır. Göçmen Türklerin her alandaki başarıları, iki ülke arasında kurabilecekleri olumlu, dengeli ilişkilerin sıklığına bağlıdır.

Kaynakça

- MANÇO, A. Altay. Ural Manço. (der) (1992), **Turcs de Belgique. Identités et trajectoires d'une minorité**. Brüksel: Info-Türk ve CESRIM, 288 s.
- MANÇO, A. Altay. (1998), **Valeurs et projets des jeunes issus l'immigration. L'exemple des Turcs en Belgique**. Paris ve Montreal: L'Harmattan, 156 s.
- MANÇO, A. Altay. (2000), (der - Ural Manço'nun katkıları ile), **Sociographie de la population turque et d'origine turque : 40 ans de présence en Belgique (1960-2000). Dynamiques, problématiques, perspectives**. Brüksel: CRE ve IRFAM, 230 s. (Eserin Türkçe ve Hollandaca çevirileri halen gerçekleştirilmektedir).
- MANÇO, Ural. (2000), (der), **Voix et voies musulmanes de Belgique**. Brüksel: Publications des FUSL, 218 s.